

steld en enkele manieren aangewezen, waarop christenen zich op die dialoog zouden kunnen voorbereiden.

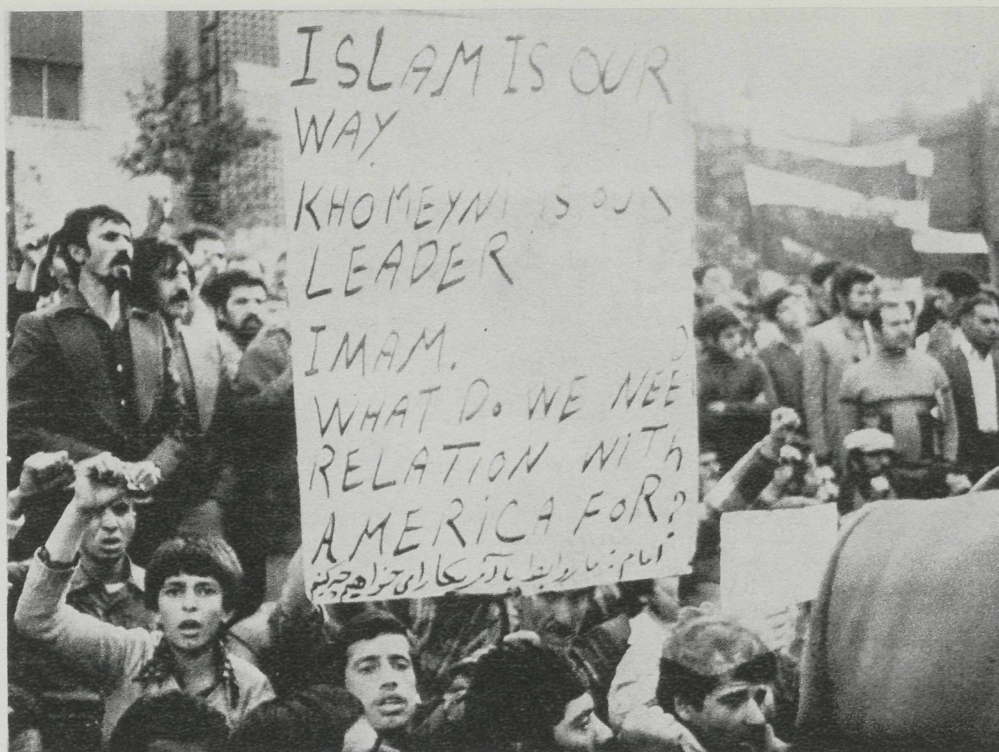
Vrijheid van godsdienst

Een onderwerp waarmee men in Mombasa uitvoerig is bezig geweest, was dat van de godsdienstvrijheid. Vooral twee punten kregen de aandacht.

In de eerste plaats is er het probleem dat in een islamietische staat aan joden en christenen een bepaalde positie wordt aangewezen, die men zou kunnen omschrijven als die van een minderheid, die wel beschermd wordt maar niet staatsburgerlijk volop gelijke rechten heeft met de moslimse meerderheid. Moslims beschouwen deze positie van de christelijke minderheid als bewijs van de tolerantie van de islam: zij heeft immers een beschermde status en geen christen wordt gedwongen tot de islam over te gaan.

Bovendien zien de moslims deze regeling als een onderdeel van de goddelijke wet, die moeilijk ter discussie kan worden gesteld. Christenen ervaren de regeling echter als een discriminatie. Zij voelen zich gedrukt in de positie van tweederangs burgers. In sommige moslimse landen zijn ze hier al sinds eeuwen aan gewend en daarom vaak geneigd om dit te dulden en eventueel als een verdrukking om Christus' wil te beschouwen. In andere gebieden wijzen de christenen deze zogenaamde beschermde status echter krachtig af en vragen ze om gelijke rechten met hun moslimse landgenoten. Het was op dit punt heel moeilijk om te komen tot formuleringen die voor alle conferentiegangers aanvaardbaar waren.

Een tweede punt van bespreking vormde de wederkerigheid. Daarmee werd bedoeld dat er christelijke minderheden in moslimse landen maar ook moslimse minderheden in christelijke landen wonen. Hier zou een wederkerigheid van behandeling mogelijk zijn. Christenen zouden kunnen

„De Islam is onze weg.” Demonstratie voor de toegang tot de bezette Amerikaanse ambassade in Teheran op 11 december vorig jaar.

stellen: zolang jullie moslims de christenen in jullie gebieden niet goed behandelt, moet je er niet op rekenen dat wij christenen – bij voorbeeld in West-Europa – de moslims bim ons goed zullen behandelen.

Gelukkig is de conferentie die weg niet opgegaan. Oog om oog en tand om tand zou van een weinig christelijke houding getuigen. Het gevoelen was toch wel dat wij christenen er ten allen tijde voor moeten zorgen dat de rechten van de moslims onder ons gegarandeerd zijn, inclusief hun vrijheid van godsdienst, ook al zouden onze geloofsgenoten het elders minder goed hebben. Wel zou er dan vervolgens naar gestreefd kunnen worden samen met moslims te zoeken naar een toekomst waarin alle mensen op deze wereld gelijke rechten krijgen, ook gelijk recht van godsdienstvrijheid.

In dit verband werd een interessant voorstel gelanceerd van Koptische zijde, namelijk om te streven naar de uitroeping van een jaar van de godsdienstvrijheid. In zo'n jaar zou de zaak van de godsdienstvrijheid over de hele wereld aan de orde gesteld kunnen worden, in de moslimse wereld, in Oost-Europa, maar evengoed in West-Europa en Amerika. Het voorstel is door de conferentie aanvaard en de Wereldraad is uitgenodigd om hierover contact op te nemen met andere godsdienstige organisaties (ook moslimse) en dan hierop bij de Verenigde Naties aan te dringen.

Een evaluatie

Als voorzitter van de conferentie te Mombasa is het voor mij wat moeilijker dan voor andere om haar naar waarde te schatten. Aan het slot van de bijeenkomst heb ik mijn indrukken als volgt samengevat.

We hebben nuttig werk gedaan door mensen vanuit zo verschillende achtergronden, maar allen doende met de relatie tot de moslims, bijeen te brengen. We hebben geprobeerd een goede kijk te krijgen op wat er vandaag in de islam gebeurt. Ook hebben we uitvoerig gesproken over de positie van de minderheden, zowel christelijke als moslimse. Aandacht is besteed aan de verhouding van zending, dienst en dialoog waarbij we hebben aangeknoopt aan eerdere uitspraken van de Wereldraad van Kerken.

We zijn in Mombasa niet veel verder gekomen met een theologische visie op de islam en dat is een zwak punt omdat zulk een theologische visie dringend nodig is. Aan het slot van de conferentie is een verklaring aanvaard, die nu ter overweging aan kerken, christenen en moslims wordt aangeboden. Te hopen valt dat deze verklaring dienen kan als basis voor een meer definitieve leidraad voor de ontmoeting met de islam.

Te hopen valt ook dat de conferentie tussen christenen en moslims tezamen in 1981 kan doorgaan en een betere verhouding tussen moslims en christenen kan bevorderen. Samen vormen ze nog altijd de helft van de wereldbevolking!